

Sotaveteraanit muistelivat ja juhlistivat siviiliin paluunsa 70-vuotispäivää Vaasan Sotaveteraanimuseossa

Kaksi vaasalaista sotaveteraania, JR13:ssa ja JR61:ssä palvelleet Valter Nyman ja Helge Lindholm julkaisivat 6.11.2014 ilmestyneissä Vaasabladetissa ja Pohjalaisessa näytävät ilmoitukset, joilla he kutsuivat asetovereitaan ja ystäviään isänpäivänä 9.11.2014 Vaasan Sotaveteraanimuseoon muistelemaan 70 vuotta sitten 6.11.1944 tapahtunutta asetakkien vaihtumista siviiliasuihin. Keskustelujen oli tarkoitus tapahtua leppoisasti kahvikuppien äärellä. Kutsua noudattavilla olisi samalla mahdollisuus tutustua Sotaveteraanimuseon perusnäyttelyyn ja talvikauden vielä esillä olevaan sotien aikaista meri- ja rannikkoopuolustamme käsittelevään erikoisnäyttelyyn.

Kutsua noudatettiin runsaslukuisesti. Paikalle saapui sekä veteraaneja ja lottia että seuraavien sukupolvien edustajia. Koska tapahtuman ajankohta oli museon normaali sunnuntain aukioloaika klo 14–16, myös tapahtumasta tietämättömät museokävijät saivat tilaisuuden johdosta ylimääräiset kahvit vierailunsa yhteydessä. Tilaisuudesta muodostui sen järjestäjien veteraanien toiveiden mukainen vilkas ja leppoisaa sodan päättymisen muistelutilaisuus.

Muistoksi tilaisuudesta veteraanit lahjoittivat museolle vuodelta 1941 peräisin olevan käyttämättömänä säilyneen rintamasotilaan henkilökohtaisen hygienian hoitoon tarkoitettua saippualajitelmapakkauksen. Museossa esillä oleva korsu sai näin yhden autenttisen esineen lisää varustukseensa.

Tilaisuuden päätteksi kiitimme museotoimikunnan puheenjohtaja Per-Erik Fantin kanssa Österbottens Försvarsgille – Pohjanmaan Maanpuolustuskilta rf:n

Museon kirjastohuoneen kahvipöytä täyttyi nopeasti kahvivieraista.

Kahvirajoilu on alkanut. Kahvia kaatamassa sotaveteraani Erik Othman, istumassa vasemmalta Helge Lindholm ja Valter Nyman sekä Gretel Nyman.

Kahvipöytä on katettu ja tilaisuudet isännät Helge Lindholm (vas.) ja Valter Nyman ovat valmiina vastaanottamaan vieraat. Pöydällä JR13:n ja JR61:n pöytästandaarit.

ylläpitämän Vaasan Sotaveteraanimuseon puolesta kahvi- ja keskustelutilaisuuden järjestäneitä veteraaneja heidän museon toiminnalle järjestämästään mielenkiintoisesta syksyisestä pirstyruksesta.

Ilkka Virtanen
ÖFG-PMK puheenjohtaja

Lotta Gretel Nyman museon lottsastolla. Gretel Nyman on museon 15-vuotisen olemassaolon ajan huolehtinut univormujen ja pukujen vuosittaisesta huollosta ja kunnostuksesta

Itsenäisyyspäiväksi kotiin

Taistelut Suomen ja neuvostojoukkojen välillä olivat tauonneet 4.9.1944 voimaan astuneen aselevon myötä. Sodan päättyminen vahvistettiin Moskovassa 19.9.1944 alekirjoitetussa välirauhansopimuksessa. Lopullinen rauha solmittiin Pariisissa 10.2.1947.

Välirauhansopimuksen mukaan Suomen armeija oli saatettava rauhantien tasolle 5.12.1944 mennessä. Suojeluskunnat tuli lakkauttaa jo 7.11.1944 mennessä. Kotiuttamispäivät vaihtelivat joukkoosastoittain.

Pääosin ruotsinkielisiä asevelvollisista koostuneiden JR13:n ja JR61:n miehistöt kotiutettiin kahvitilaisuuden järjestäjien Valter Nymanin ja Helge Lindholmin tapaan

6.11.1944.

Sotatoimiin osallistuneiden miesten kotiuttaminen ei kuitenkaan toteutunut kaikkien osalta edellä todetun aikataulun mukaisesti. Aseleposopimuksen ehtojen perusteella Suomen tuli huolehtia sen rinnalla sotaan osallistuneiden saksalaisjoukkojen karkottamisesta maasta syyskuun 15. päivään 1944 mennessä.

Neuvottelut Suomen ja Saksan välillä eivät kuitenkaan johtaneet tulokseen, jolloin maiden välillä puhkesivat Lapin sodan nimellä tunnetut taistelut. Vihollisuudet alkoivat ilman varsinaisia sodanjulistuksia. Lapin sotaan osallistuivat Suomen puolelta ensisijaisesti nuoret varusmiehet. Sotatoimet päättyivät 27.4.1945, jolloin viimeiset saksalaisjoukot vetäytyivät

Kilpisjärvellä Suomesta vielä miehittettyä olevaan Norjaan. Lapin sodan ja samalla Suomen osallistumisen toiseen maailmansotaan päättäneitä päivää on vuodesta 1987 alkaen vietetty kansallisena juhlapäivänä, Kansallisena veteraanipäivänä.

Asepalveluksessa olleiden miesten kotiuttaminen ja oli varsin mittava järjestelmän sopeuttamis- ja miesten sopeutusprosessi. Talvisodassa asepalveluksessa oli 350 000 miestä ja jatkosodassa yli 600 000 miestä. Elokuun 1944 lopussa vahvuus oli vielä 530 000 miestä. Joulukuun alkupäivinä 1944 puolustusvoimat oli saatettu rauhantien vahvuuteen eli 37 000 mieheksi. Pariisin rauhansopimus määritteli sittemmin armeijan enimmäisvah-

vuudeksi 41900 miestä, joista 34400 maavoimissa, 3000 ilmavoimissa ja 4500 merivoimissa. Rauhansopimus sisälsi myös merkittäviä rajoituksia sotakaluston määrän ja laadun suhteen.

Näin jälkikäteen tarkasteltuna välirauhansopimuksessa määriteltyyn kotiuttamisen takarajaan sisältyy merkittävä symboliarvo. Joukot tuli kotiuttaa vuoden 1944 Itsenäisyyspäivään mennessä. Raskaista sota-voimista huolimatta – tai oikeastaan niiden ansiosta – Itsenäisyyspäivää voitiin edelleenkin viettää. Uhraukset eivät olleet menneet hukkaan, Suomi oli säilyttänyt itsenäisyytensä.

Ilkka Virtanen